

Những Lời Khai Thị Trí Huệ Trong Kinh Kim Cang

Chủ Đề 262: Đây Là Dạy Người Tuy Hành Trì Các Pháp Như Lục Độ, Nhưng Trong Tâm Không Chấp Trước Tướng Ấy. Sau Đó, Người Học Mới Không Đến Nổi Thiên Lặc Về Bên Không Hay Bên Có, Mới Có Chỗ Hạ Thủ Công Phu Chính Xác

Chủ giảng: Pháp sư Tịnh Không

Thời gian: Tháng 05 năm 1995

Địa điểm: Cư Sĩ Lâm Phật Giáo Singapore

Trích lục từ: Báo cáo nghiên cứu Kim Cang Bát Nhã (Tập 019)

Chuyên ngữ: Tịch Minh

【Thị giáo nhân tuy thủ lục độ đẳng pháp tu hành, nhi tâm vô kỳ tướng. Nhiên hậu học nhân tài bất trí ư thiên Không thiên Có, tài hữu chánh xác đích hạ thủ xứ.】

[Dịch nghĩa: Đây là dạy người tuy hành trì các pháp như Lục độ, nhưng trong tâm không chấp trước tướng ấy. Sau đó, người học mới không đến nổi thiên lặc về bên Không hay bên Có, mới có chỗ hạ thủ công phu chính xác.]

Đoạn này chúng ta cần phải nói cho thật tỉ mỉ. Trong đời sống thường ngày của chúng ta mới có thể làm được, mới thực sự đạt được thọ dụng. Chủ ý lớn nhất của Đức Phật trong bộ kinh này chính là dạy chúng ta “Nên sanh tâm không trụ vào đâu mà hành bố thí” (Ứng vô sở trụ nhi sanh kỳ tâm), đây là không chấp trước cả hai bên Không và Có. Lục độ chính là nguyên tắc sinh hoạt của Bồ-tát, là yếu lĩnh đời sống của Bồ-tát, chúng ta ngày ngày đều đang làm.

Bố thí là buông xả. Chúng ta từ sáng đến tối đều đang buông xả, không chỉ là buông xả tiền tài. Trong tài thí có Nội tài và Ngoại tài. Ngoại tài là những vật ngoài thân, đều thuộc về ngoại tài. Nội tài là thân thể, là thể lực, là tinh thần, là thời gian, là trí tuệ của chúng ta, dùng nó để giúp đỡ người khác, phục vụ người khác, đây đều là đang bố thí.

Người nội trợ buổi sáng thức dậy, dọn dẹp nhà cửa, nấu bữa cơm sáng, cúng dường cả gia đình, chực vị thử nghĩ xem, đây là bố thí nội tài. Cô ấy muốn làm việc thì phải làm thế nào, cơm nấu sao cho ngon, rau xào sao cho khéo, làm

thể nào cho hợp khẩu vị mọi người, cái này phải dùng trí tuệ, dùng tư duy; động tay vào làm là dùng sức lao động, tất cả những điều này đều thuộc về bố thí nội tài. Quý vị đi làm việc, đi làm công, làm công cũng phải suy nghĩ, cũng cần thể lực, quý vị đi làm cũng là đang tu bố thí.

Thực ra mà nói đều là đang hành Bồ-tát đạo, nhưng chính mình lại không biết, thật là oan uổng. Chúng ta thấy Phật và Bồ-tát hành bố thí, chúng ta ngày ngày cũng đang làm, nhưng lại không biết đó là bố thí, không biết đó là Ba-la-mật, đây là điều Phật gọi là mê hoặc điên đảo.

Thực ra mà nói, phàm phu và Phật Bồ-tát dụng tâm không giống nhau, còn trên sự tướng mà nói thì chẳng có gì sai biệt. Thích Ca Mâu Ni Phật ngay phần mở đầu bộ kinh này, chẳng phải đã làm ra tấm gương cho chúng ta xem sao? Đắp y mang bát, đắp y mang bát chính là mặc áo ăn cơm; chúng ta có ai buổi sáng dậy mà không mặc áo, không ăn cơm? Thật quá đối bình thường! Kim Cang Bát Nhã Ba La Mật chính là biểu hiện trọn vẹn ngay trong cuộc sống thường nhật ấy.

Phàm phu sở dĩ không thể thành tựu là do sai lầm ở cái tâm, chúng ta gọi là sai lầm trong quan niệm; phàm phu khởi tâm động niệm vì bản thân, Phật Bồ-tát khởi tâm động niệm vì chúng sanh, chỉ khác nhau ở điểm này. Chúng ta chỉ cần chuyển đổi cái ý niệm này lại, chuyển phàm thành thánh, phàm phu chuyển một cái liền thành Phật, thành Bồ-tát. Niệm niệm vì tất cả chúng sanh, đó là chính xác.

Nói lời chân thật, nếu quý vị nói không vì chúng sanh, thì đó là giả; quý vị nói vì bản thân, vậy “cái ta” (bản thân) ở đâu? Tìm không ra, không có cái ta, chỉ có chúng sanh. Cho nên những việc Phật Bồ-tát làm là chính xác, là đúng đắn; còn chúng ta hoàn toàn sai rồi, đã dùng sai cái tâm rồi.

Có ai mỗi ngày mà không phải bỏ công bỏ sức? Quý vị tưởng rằng quý vị còn có thể kiếm được, đạt được cái gì đó sao, không có chuyện đó đâu, đó là vọng tưởng. Nửa sau của *Kim Cang* nói rất hay: “Tâm quá khứ không thể đắc, tâm hiện tại không thể đắc, tâm vị lai không thể đắc”. Thử hỏi xem, quý vị muốn có thể đạt được, vậy quý vị dùng cái gì để đạt được? Ba tâm đều không thể đắc, cái năng đắc (chủ thể đắc) đã không có, đã không rồi. Những chư pháp mà quý vị sở đắc (đối tượng đắc), bao gồm cả Phật pháp, Phật nói ở chỗ này: “Pháp còn nên xả, huống hồ phi pháp”; bao gồm cả Phật pháp, đều là pháp do nhân duyên sanh; phàm là pháp do nhân duyên sanh thì không có tự thể, đương

thể tức không. Bên trong thì ba tâm không thể đắc, bên ngoài thì vạn pháp không thể đắc, quý vị đắc cái gì?

Chư vị minh bạch đạo lý này, tham thấu được sự thật chân tướng thì mới gặt đầu, Phật nói rất đúng, vạn pháp giai không (muôn pháp đều không).

Vạn pháp giai không, vậy quý vị có phải sẽ trở nên tiêu cực không? Tiêu cực là không được, tiêu cực là sai lầm, tiêu cực là chấp Không (trẻ Không). Cần phải làm thế nào? Phải tích cực. Mục đích của tích cực nằm ở đâu? Cầu chứng tánh, Thiền tông gọi là cầu minh tâm kiến tánh, người niệm Phật chúng ta cầu Lý nhất tâm bất loạn, như vậy là đúng, đây mới là thật sự chứng thực được chân tướng của vũ trụ nhân sinh. Vì sao tôi phải chứng thực nó? Việc đó quá quan trọng. Nhân sinh chính là bản thân mình, vũ trụ chính là môi trường sống của chúng ta, mối quan hệ này mật thiết biết bao. Chứng thực rồi, rõ ràng rồi, thấu suốt rồi, lúc này gọi quý vị là Phật, gọi quý vị là Bồ-tát, chỉ là đổi cái danh xưng thôi. Khi quý vị không rõ ràng, không thấu suốt, thì gọi quý vị là phàm phu.

Phật ngày ngày làm như vậy, phàm phu cũng ngày ngày làm như vậy, cho nên nhìn trên sự tướng, quý vị rất khó phân biệt đâu là Phật đâu là phàm phu. Nhưng nếu xét từ sự dụng tâm, thì vô cùng rõ rệt, rất dễ phân biệt.

Chư Phật Bồ-tát niệm niệm vì tất cả chúng sanh. Ngay đầu bộ kinh này, tôi đã giảng rất nhiều lần rồi, phải vì tất cả chúng sanh mà làm một tấm gương tốt, đó là Phật, đó là Bồ-tát. Tấm gương tốt, hai bên Không và Có đều không trụ, cho nên quý vị làm việc sẽ không thấy cực khổ, sẽ làm rất vui vẻ, rất thoải mái, rất an lạc, mọi việc đều làm được rất viên mãn, đây gọi là Kim Cang Bát Nhã. Bát Nhã là trí tuệ, là trí tuệ cao độ. Công việc dù có bận rộn đến đâu, công việc dù có phiền toái đến đâu, quý vị làm vẫn thấy nhẹ nhàng vui vẻ, máu chót là nằm ở chỗ ý niệm chuyển đổi như thế nào.

Tuyệt đối không phải nói rằng, chúng ta hiện nay có nhiều công việc gây trở ngại cho sự tu hành, quan niệm này sai rồi. Càng là công việc vất vả, càng là công việc phức tạp, thì lại càng cần Kim Cang Bát Nhã; biến sự phức tạp ấy thành dễ dàng, biến sự gian lao ấy thành an lạc; nếu không thì *Kinh Kim Cang* có tác dụng gì đâu? Nó không có lợi ích thì chúng ta học nó để làm gì? Phải hiểu đạo lý này.

Con người hễ không có tâm tư riêng (tư tâm), tâm địa liền thanh tịnh quang minh, nó sanh trí tuệ. Có tư tâm, có dục vọng, tâm tánh bị ô nhiễm rồi, chẳng

những không sanh trí tuệ, mà sanh phiền não! Phiền não là gì? Là Tham, Sân, Si, Mạn nghiêm trọng, sanh ra những thứ này, thì ngày tháng đó đương nhiên là khổ, đương nhiên là khó sống.

Đồng tu học Phật, đặc biệt là người phát tâm lớn (phát đại tâm) được nói đến ở đây, cá nhân mỗi người phải giống như Phật Bồ-tát, làm tấm gương tốt trong tất cả mọi người. Tấm gương tốt trong tất cả mọi người là thế nào? Tâm địa thanh tịnh, không có vọng tưởng, không có phân biệt, không có chấp trước, không có phiền não, không có lo âu, không có vướng bận, cái tâm đó tự tại biết bao, tràn đầy trí tuệ đức năng. Tất cả mọi công việc đều làm rất đúng pháp, giống như trong sáu cương lĩnh: Bồ thí là buông xả, rất hoan hỷ phục vụ cho đại chúng, nội tài và ngoại tài thấy đều buông xả.

Thủ pháp, giữ quy củ, Trì giới chính là thủ pháp luật, giữ quy củ. Bất luận đi đến quốc gia hay khu vực nào, nhất định phải tuân thủ pháp lệnh quy định của khu vực đó, tuân thủ phong tục tập quán của khu vực đó, chung sống vui vẻ hoan hỷ với người dân ở khu vực đó, đây chính là Trì giới Ba-la-mật.

Nhẫn nhục, cái nhẫn nhục này là bất luận làm công việc gì cũng rất có lòng kiên nhẫn; nhẫn là nhẫn nại, rất kiên nhẫn, rất tỉ mỉ, rất cẩn thận mà làm.

Tinh tấn là cầu tiến bộ, tuyệt đối không nói rằng công việc của tôi đến đây là tôi thỏa mãn rồi, tôi hài lòng rồi, không phải vậy; ngày ngày đều cầu cải tiến, ngày ngày đều cầu tiến bộ.

Thiền định chính là như vừa mới nói, trong tâm thanh tịnh, một hạt bụi cũng không nhiễm.

Bát nhã là tràn đầy trí tuệ cao độ.

Đó là tấm gương tốt giữa người đời! Một gia đình học Phật, phải làm tấm gương tốt trong tất cả các gia đình, khởi tác dụng đi đầu; để toàn thế giới, tận hư không khắp pháp giới thấy gia đình này là gia đình tốt đẹp nhất, là gia đình Bồ-tát. Bản thân quý vị học Phật, quý vị nhất định độ chúng sanh thì độ ở đâu trước? Độ người trong nhà trước, cả nhà đều là Phật Bồ-tát. Quý vị làm việc, bất luận ở cơ quan chính phủ hay cơ quan tư nhân, bất kể quý vị làm ông chủ hay làm nhân viên, quý vị phải thể hiện ra phong thái của Bồ-tát. Bồ-tát độ chúng sanh, người gần mình đây là có duyên, độ trước. Quý vị phải có thể ảnh hưởng đến đoàn thể này, để đoàn thể này trở thành tấm gương tốt trong tất cả các đoàn thể, là đoàn thể của Bồ-tát. Phật pháp đối với thế gian này của chúng ta, quý vị

liền hiểu được nó có tác dụng chân thật, nó có lợi ích thù thắng vô tỉ. Đây gọi là phát đại tâm, đây gọi là tu đại hạnh.

Ngàn vạn lần đừng cho rằng chúng sanh khó độ, tôi có lòng tốt mà họ không nghe lời; chúng sanh khó độ bèn không độ nữa, quý vị xem, quý vị tu Lục độ đến ải Bồ thí, Trì giới, Nhẫn nhục mà không thông qua được, liền thôi chuyên, liền tiêu mất rồi, quý vị nói xem đáng tiếc biết bao! Phải có lòng kiên nhẫn, con người vốn có lương tri lương năng, điều này chúng ta phải thừa nhận, họ khó độ là vì sao? Vì họ mê hoặc điên đảo, tập khí xấu quá nhiều quá nặng, chúng ta phải hiểu rõ, phải lượng thứ, phải từ từ mà làm.

Thời xưa, đương nhiên hoàn cảnh lúc đó tốt hơn chúng ta rất nhiều, thời vua Nghiêu vua Thuấn, là thời vua Thuấn. Khi vua Thuấn còn trẻ, có một lần Ngài cũng ở ngay tại quê hương mình, nhìn thấy một đám người đánh cá. Trong đám người đánh cá có người trẻ, có người già. Những chỗ nhiều cá đều bị người trẻ chiếm mất, người già không có cách nào, tranh không lại những người trẻ này, cũng không muốn tranh chấp với họ, đành đi đến chỗ xa hơn, chỗ ít cá, rất khó bắt được cá. Vua Thuấn rất thông minh, Thuấn nhìn thấy tình cảnh này, mỗi ngày Ngài cũng đi đánh cá. Ngài đi đánh cá để làm gì? Kỳ thực mục đích của Ngài không phải là đánh cá, Ngài muốn đi cảm hóa đám người này, Ngài dùng phương pháp cũng vô cùng khéo léo. Người trẻ tuổi đương nhiên trong đó cũng có vài người tốt, số ít thôi, biết nhường người già, Ngài nhìn thấy tình hình đó liền tán thán; còn những kẻ không nhường, ngang ngược hống hách, Ngài không nói, một câu cũng không nói, chúng ta gọi là “ẩn ác dương thiện” (giấu lỗi kẻ khác, khen điều tốt của người), Ngài dùng biện pháp này.

Dùng suốt hơn một năm, những kẻ ngoan cố mê muội đó đều bị Ngài cảm hóa, người trẻ tuổi đều nhường lại những chỗ nhiều cá, để cho người già đến bắt, người trẻ đi đến những chỗ khác, thời gian một năm đã cảm hóa được. Có thể thấy con người không phải là không thể cảm hóa, chỉ cần có thời gian, dùng tâm chân thành, thì không có ai là không cảm hóa được. Nếu quý vị nói không thể cảm hóa, quý vị phải quay đầu lại tự hỏi chính mình: Trí tuệ của ta chưa đủ, lòng kiên nhẫn chưa đủ, phương pháp chưa đủ khéo léo, cho nên người ta không thể quay đầu.

Đừng nói là con người, đến muôn mòng rận rệp cũng đều có thể bị cảm hóa. Quý vị đọc *Truyện Ký Ấn Quang Pháp Sư*, quý vị sẽ thấy, Ấn Quang Pháp Sư sau 70 tuổi, muôn mòng rận rệp những thứ này không quấy nhiễu Ngài nữa.

Chỗ đó rõ ràng có rất nhiều, Lão Hòa thượng vừa đến ở, thì lũ chúng nó đều dọn nhà, đều dọn đi hết; quý vị đi tìm, một con cũng không tìm thấy. Người khác đến ở thì có, Ngài đến ở thì không có. Đức hạnh đã cảm hóa chúng. Lão Hòa thượng cả đời gặp những muỗi mòng rận rệp này, Ngài không làm hại chúng, cũng không đuổi chúng đi; nhìn thấy những thứ này, Ngài sanh tâm hổ thẹn: “Đức hạnh của mình chưa đủ, cho nên chúng mới đến quấy nhiễu mình”. Tự mình lão thật niệm Phật, tu thanh tịnh tâm, tu đức, tu tâm từ bi; quả nhiên không sai, đến sau 70 tuổi, đức hạnh của Ngài có thể cảm hóa những loài động vật này rồi; những loài vật nhỏ này chỉ cần thấy Lão Hòa thượng đến, chúng ngoan ngoãn dọn nhà đi hết. Ngay cả muỗi mòng rận rệp còn có thể cảm động, lẽ nào con người lại không có lý do gì không cảm động? Cho nên không thể cảm động, thực tại phải quay đầu lại phản tỉnh chính mình, cái này là đúng, tuyệt đối chính xác.

Tất cả chúng sanh đều có Phật tánh. Phật ở trong kinh luận đã giảng quá nhiều rồi, dùng sự chân thành, thanh tịnh, bình đẳng, từ bi của chúng ta, thì không có ai không bị cảm động. Phương pháp, ở đây nói là phải dùng trí tuệ. Dùng chân thành từ bi, dùng thiện xảo phương tiện, đánh họ, mắng họ cũng đều là việc tốt, mục đích là kêu gọi họ giác ngộ, mục đích là kêu gọi họ quay đầu. Đây là điều chúng ta cần phải thấu hiểu, cần phải học tập.

Phật pháp, chúng ta nói hoằng pháp lợi sanh; hoằng pháp tuyệt đối không phải nói xây thêm vài ngôi chùa là có thể hoằng pháp lợi sanh. Hiện nay thế gian này chùa chiền không ít, vì sao không khởi được tác dụng? Điều này thật đáng để chúng ta phản tỉnh, đáng để chúng ta tự kiểm điểm. Chùa xây rất nhiều, kinh in không ít, chúng ta cũng không ngừng giảng giải, nhưng không ai làm, vậy thì có ích dụng gì? Giảng cũng vô dụng, nói suông. Phải làm được, thật sự làm được.

Mọi người vì sao không chịu làm? Không tin tưởng, đối với Phật pháp nhận thức chưa đủ triệt để, chưa đủ rõ ràng. Nếu thật sự thấu suốt triệt để và tin tưởng, quý vị sẽ làm; đến khi làm rồi, quý vị sẽ “dục bất bất năng” (muốn thôi cũng không được), đây là sự thật. Vì sao? Thật vui vẻ, thật hạnh phúc! Quả báo thực sự không thể nghĩ bàn, sao họ lại không làm chứ? Khi quý vị chưa làm, mùi vị tốt đẹp của Phật pháp quý vị chưa nếm được, nên không biết. Vừa nghe nói thì lắc đầu. Cũng giống như chúng ta là người từ bên ngoài đến, nghe nói vua của các loài trái cây ở Đông Nam Á là Sầu riêng, trước giờ chưa từng ăn, ngửi thấy mùi đó thật khó ngửi, đều sợ hãi; nhưng quý vị nếm được mùi vị rồi,

ăn được rồi, thì muốn dùng cũng không được, chính là đạo lý này. Chúng ta đối với Phật pháp chưa nếm được mùi vị, nếm được mùi vị rồi mới biết, tất cả pháp thế gian và xuất thế gian không thể so sánh với cái này được, cái này thật sự đem lại cho chúng ta hạnh phúc vui vẻ viên mãn trọn đời.

Cho nên Phật pháp là phải làm, không cần nói. Thích Ca Mâu Ni Phật trong bộ kinh này, vừa mở đầu liền làm ra cho chúng ta xem, một câu cũng không nói, vậy mà Tôn giả Tu-bồ-đề nhìn ra được manh mối; Tu-bồ-đề cũng không đơn giản, người khác nhìn không ra, Ngài có thể nhìn ra được. Vì sao? Vì Ngài cũng đã làm rồi. Không làm thì quý vị không biết, Phật pháp là phải hành, không thể trụ; không được phép trụ (dừng/chấp), mà phải hành (làm/vận hành).

Cho nên phải biết chúng ta từ sáng đến tối, quanh năm suốt tháng, ngày ngày đều đang tu bồ thí. Thực ra mà nói, Tài bồ thí, Pháp bồ thí, Vô úy bồ thí đều làm rất viên mãn, đều đang nghiêm túc làm. Giúp người giải quyết khó khăn là Vô úy bồ thí; dạy người kỹ năng năng lực là Pháp bồ thí. Chúng ta chỉ là làm nhiều, làm ít, làm lớn, làm nhỏ mà thôi, đều là ngày ngày đang làm.

Hiện nay quan trọng nhất chính là chuyển đổi cái ý niệm lại: Tôi không làm vì bản thân mình, tôi làm vì chúng sanh; học Bồ-tát, hành Bồ-tát đạo, bắt đầu làm từ chính bản thân mình, rồi mở rộng ra một gia đình, một đoàn thể, một xã hội, một quốc gia, dần dần mở rộng ra bên ngoài. Chỉ cần có lòng kiên trì (hằng tâm), có nghị lực, thì không có gì không làm được, không có gì không cảm hóa được. Tâm lượng này nhất định là tận hư không khắp pháp giới; quý vị có tâm lượng lớn như vậy, quý vị làm những việc này sẽ không có phiền não. Khi tâm lượng nhỏ hẹp, bên trong có đắc có thất (được và mất), mới sanh phiền não; tâm như thái hư, lượng châu sa giới (tâm như hư không, lượng khắp các cõi nhiều như cát sông Hằng), quyết định không sanh phiền não. Mọi thứ rõ ràng, mọi thứ minh bạch, tâm địa thanh tịnh, tâm thanh tịnh sanh trí tuệ. Tâm thanh tịnh đối với tất cả mọi người, tất cả mọi việc, tất cả mọi vật, thậm chí quá khứ, hiện tại, vị lai, không có gì là không rõ ràng, “tâm vô kỳ tướng” (tâm không chấp tướng ấy), đời sống như vậy hai bên Không và Có đều không trụ. Trong kinh giảng “Hành ư bồ thí” (thực hành bồ thí), cái bồ thí đó bao hàm tất cả pháp, tất cả pháp chính là cuộc sống của chúng ta, cuộc sống cá nhân, cuộc sống gia đình, cuộc sống đoàn thể, đều bao gồm trong một câu “Hành ư bồ thí” này, đều nằm trọn trong câu này vậy.